KOMISJONI OTSUS,

30. juuni 2004,

abikava kohta, mida Rootsi on rakendanud energiamaksust vabastamiseks ajavahemikul 1. jaanuar 2002 kuni 30. juuni 2004

(teatavaks tehtud numbri K(2004) 2210 all)

(Ainult rootsikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2005/468/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles vastavalt asutamislepingu artikli 88 lõike 2 esimesele lõigule kutsunud huvitatud isikuid üles esitama oma märkuseid [1] ja võttes arvesse nimetatud märkused,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

(1) 11. juuni 2003. aasta kirjaga teavitas komisjon Rootsit oma otsusest algatada töötleva tööstuse energiamaksust vabastamise suhtes asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus.

(2) 9. juuli 2003. aasta kirjaga, mis on registreeritud komisjonis samal päeval (A/34842), esitas Rootsi oma märkused nimetatud menetluse algatamise kohta.

(3) Komisjoni otsus menetluse algatamiseks avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 9. augustil 2003. [2] Komisjon kutsus huvitatud pooli üles esitama oma märkused kõnealuse abi kohta.

(4) Komisjon sai Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni (*Svenskt näringsliv*) märkused 29. septembril 2003.

(5) Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni märkused saadi kätte ettenähtud tähtajaks [3] ja komisjon edastas need Rootsi valitsusele, kellele anti võimalus neid kommenteerida. Rootsi valitsus ei esitanud ühtegi märkust.

II. ABI TÄPNE KIRJELDUS

(6) Seadus energiamaksu kehtestamise kohta võeti Rootsis vastu aastal 1957. Vastavalt sellele seadusele kohaldatakse energiamaksu fossiilkütustele ja elektrienergiale. Maksul on positiivne keskkonnaalane mõju energiasäästmise ja energeetilise efektiivsuse seisukohast.

(7) Elektrimaksu rakendatakse kõigile majapidamistele ja teenindussektori ettevõtetele ning töötleva tööstuse ettevõtetele, kui tegemist on kütmise eesmärgil, mitte tootmisprotsessis kasutatud elektriga.

(8) Vastavalt energiamaksu seaduse 11. peatüki artiklile 3 on tööstuse töötlusprotsessis kasutatud elektrienergia (NACE Rev. 1, jaod C ja D) energiamaksust täielikult vabastatud. [4] Oma praegusel kujul viidi maksuvabastus sisse 1. jaanuaril 1993, seega enne Rootsi liitumist Euroopa Majanduspiirkonna ja Euroopa Liiduga. Hiljem ei ole seadust muudetud.

(9) Referentsperioodi jooksul oli elektrimaksu suurus 0,198–0,241 Rootsi krooni kWh.

---

[1] ELT C 189, 9.8.2003, lk 6.

[2] Vt joonealust märkust 1.

[3] Vastavalt nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrusele (EMÜ, Euratom) 1182/71, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1), eriti selle artiklile 3, oli märkuste esitamise tähtaeg 10. september 2003. 15. augusti 2003. aasta kirjas palus Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon tähtaja pikendamist 30. septembrini 2003, millega komisjon oma 9. septembri 2003. aasta kirjas nõustus.

[4] Maksuvabastus on kohaldatav ka aiandusettevõtetele. Komisjon võtab nende ettevõtete maksuvabastuse kohta vastu eraldi otsuse.

(10) Rootsi võimude hinnangul toob täielik maksuvabastus kaasa umbes 11 miljardi Rootsi krooni suuruse maksutulude kaotuse aastas (umbes 1,19 miljardit eurot).

(11) Komisjon algatas uurimismenetluse, kuna kahtlustas, et kõnealuse meetme puhul on tegemist riigiabiga, ning et sellisel juhul võib see olla ühisturuga kokkusobimatu. Komisjon leidis, et maksuvabastuse süsteem on riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Komisjon seab kahtluse alla eeldatava abi vastavuse ühenduse suunistega keskkonnakaitsele antava riigiabi kohta ([5]) (edaspidi nimetatud "suunised").

III. **HUVITATUD POOLTE MÄRKUSED**

Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni märkused

(12) Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni hinnangul tuleb elektrimaksu ja süsinikdioksiidimaksu vaadelda ühe energia maksustamissüsteemi kahe koostisosana. Seda saab selgitada tiheda seosega nimetatud kahe maksu vahel: et mitte põhjustada ülemäärast nõudlust elektrienergia järele, tuleb CO_2 maksumäära suurendamist kompenseerida elektrimaksu määra vastava suurendamisega.

(13) Kokku suurenes energiamaks vahemikus 1993–2004 umbes 27 miljardit Rootsi krooni (umbes 3 miljardit eurot). See suurendamine ei oleks võimalik olnud ilma töötleva tööstuse täieliku energiamaksust vabastamiseta. Seega ei tähenda täielik elektrimaksust vabastamine riigile tulude vähenemist ning ei ole järelikult rahastatud riigi ressurssidest.

(14) Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni hinnangul kuulub Rootsi töötleva tööstuse maksuvabastus loogiliselt samasse süsteemi, arvestades asjaolu, et tööstusel on piisavalt põhjust energia säästmiseks, kuna elekter on nende ettevõtete jaoks oluline hinnakujunduslik element. Rootsi tööstuse konkurentsivõime säilitamiseks samas energiamaksu tervikuna tõstes peab tööstus elektrimaksust vabastatud olema.

(15) Samadel põhjustel, mis tõi välja ka Rootsi valitsus (vt põhjendust 21), leiab Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon, et meede ei kahjusta ega ähvarda kahjustada konkurentsi ega soodusta ka teatavaid tootmissektoreid.

([5]) EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3.

(16) Alltoodud põhjustel leiab Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon, et mingil juhul ei tohi toimuda abi tagasinõudmist.

(17) Esiteks, vastavalt nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks) ([6]) artiklile 14 on tagasinõudmine võimalik vaid ebaseadusliku abi puhul, mis on määratletud nimetatud määruse artikli 1 punktis f kui "uus abi, mis on kehtestatud vastuolus asutamislepingu artikli 93 lõikega 3". Arvestades asjaoluga, et uurimismenetluse algatamise otsuse punktis 2.2 leiab komisjon, et meede kujutab endast olemasolevat abi, ei saa tagasinõudmine toimuda tagasiulatuvalt.

(18) Teiseks, tagasinõudmine ei saa toimuda seoses abisaajate õiguspärase ootusega. Kõnealuse seaduse ettepaneku tegi Rootsi valitsus ja selle võttis vastu Rootsi parlament. Ettevõtted ei pea kahtluse alla seadma omaenda parlamendi otsuseid, seda enam, et on olemas komisjoni varasemad otsused, ([7]) milles meetmed töötleva tööstuse toetuseks on tunnistatud üldmeetmeteks. Lisaks sellele võimaldab nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik ([8]), hoida alates 1. jaanuarist 2004 suurte elektritarbijate kasutatava elektri maksumäära nulltasemel. Arukal ettevõtjal peaks seega olema õiguspärane ootus, et nii võiks teha ka kaks aastat enne seda tähtaega.

(19) Kolmandaks oleks tagasinõudmine vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega. Tagasinõudmise eesmärk on taastada väidetavalt kahjustatud konkurents. Kuna Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon leiab, et meede ei kahjusta ega ähvarda kahjustada konkurentsi, ei ole mingit õiguslikku ega üldist huvi, mis abi tagasinõudmist õigustaks. Lisaks oleks paljudel asjaomastel ettevõtetel raskusi saadud abi tagasimaksmisega ning mõne ettevõtte puhul ei saa välistada ka pankrotiohtu.

(20) Ning lõpuks, Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon jagab Rootsi valitsuse seisukohta (vt põhjendust 28), mille kohaselt komisjon ei ole järginud määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 17 lõikes 2 sätestatud kohustust.

([6]) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1. Määrust on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

([7]) Näiteks: abi N 255/96 – Rootsi – Seadus energia aktsiisimaksu kohta (EÜT C 71, 7.3.1997, lk 10) ja NN 72a/2000 – Rootsi – CO_2 maksurežiimi pikendamine (EÜT C 117, 21.4.2001, lk 19).

([8]) ELT L 283, 31.10.2003, lk 51. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 2004/75/EÜ (ELT L 157, 30.4.2004, lk 100).

IV. ROOTSI VALITSUSE MÄRKUSED

Maksuvabastus ei kujuta endast eelist Rootsi töötleva tööstuse jaoks

(21) Rootsi töötlev tööstus kasutab suhteliselt palju elektrienergiat võrreldes tema konkurentidega teistes riikides, kes kasutavad pigem kivisütt või maagaasi. Kuna neile energiaallikatele rakendatakse paljudes liikmesriikides maksusoodustusi, leiab Rootsi, et Rootsi töötleva tööstuse elektrimaksust vabastamine on põhjendatud. Lisaks on energia maksumäär Rootsis üldiselt palju kõrgem kui enamikus teistes liikmesriikides, ning seda taset ei oleks olnud võimalik saavutada, kui mõningaid sektoreid ei oleks elektrimaksust vabastatud.

(22) Seega vaidlustab Rootsi valitsus väite, et maksuvabastus annab Rootsi töötlevale tööstusele teiste liikmesriikide ees eelise.

Energia maksustamissüsteemi kohandamine nõuab aega

(23) 16. märtsi 2001. aasta kirjas nõustus Rootsi valitsus suuniste punktides 75–77 väljapakutud meetmetega.

(24) 8. novembril 2001 leidis Euroopa Kohus kohtuasja C-143/99 (Adria-Wien Pipeline) ([9]) puhul energiamaksu soodustuste kohta Austrias, et ühe kindla majandusharu energiamaksust vabastamine on riigiabi.

(25) Rootsi valitsus kinnitab, et hetkel, kui Rootsi nõustus suunistes väljapakutud meetmetega, ei olnud selge, kas meede on käsitletav riigiabina või mitte. Pärast Adria-Wien Pipeline`i otsust tunnistas Rootsi valitsus, et meede sisaldab elemente, mis tekitavad riigiabi küsimuses probleeme. Rootsi rõhutab siiski, et arvestades energiamaksu tehnilise keerukusega oli vaja, et valitsuse otsuse ja muudetud ettekirjutuste jõustumise vahele jääks mõistlik ajavahemik. Kavas on maksustada töötlev tööstus alates 1. juulist 2004 elektrimaksuga, mille määr vastab uues energiamaksustamise direktiivis 2003/96/EÜ kindlaksmääratud miinimumtasemele.

([9]) 8. novembri 2001. aasta kohtuasi C-143/99, Adria-Wien Pipeline GmbH ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH *v* Finanzlandesdirektion für Kärnten, EKL 2001, lk I-8365.

Elektrimaksu ja energiamaksu tuleb käsitleda ühe maksusüsteemina

(26) Rootsis kohaldatakse fossiilkütustele ja elektrienergiale energiamaksu ning fossiilkütustele kohaldatakse süsinikdioksiidimaksu. Rootsi valitsus käsitleb neid makse sama maksusüsteemi elementidena, eesmärgiga suurendada energiakasutuse efektiivsust ja vähendada CO_2 väljalaset. Seepärast rõhutab Rootsi valitsus, et komisjon peab hinnangus ühisturuga kokkusobivuse kohta võtma arvesse kõigist maksusüsteemi osadest tervikuna tulenevat maksukoormust, selle asemel, et vaadelda elektrimaksu eraldiseisvana.

Komisjon ei järginud määrusega (EÜ) nr 659/1999 ettenähtud menetlust meetmete kohaldamise ettepaneku kohta. Abi ei ole seega ebaseaduslik ning ei kuulu järelikult tagasinõudmisele

(27) Rootsi valitsus on komisjonile korduvalt edastanud informatsiooni, selgitades täpselt kõnealust abikava. ([10]) Rootsi valitsus leiab seega, et ta on täitnud oma kohustuse edastada kogu vajalik teave, võimaldamaks komisjonil kehtivaid abikavu analüüsida, vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 17 lõikele 1.

(28) Rootsi valitsus kinnitab, et komisjon rikkus määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 17 lõiget 2, mille kohaselt peab komisjon teavitama liikmesriiki, kui ta leiab, et mõni meede on läinud vastuollu ühisturuga, enne vastavate meetmete väljapakkumist. Komisjon pakkus tõepoolest, ilma nimetatud informatsiooni andmata, välja meetmed mitte ainult erikavade kohta, vaid kõigi uue suuniste jõustumise hetkel kehtivate kavade kohta.

(29) Selle protseduuririkkumise tõttu ei ole abi ebaseaduslik ning ei kuulu järelikult tagasinõudmisele.

Abi tagasinõudmine oleks tagasiulatuv maksustamine, mis on Rootsi põhiseadusega keelatud

(30) Vastavalt valitsusvormi (*regeringsformen*) käsitleva konstitutsioonilise seaduse 2. peatüki artikli 10 lõikele 2 võib maksu kehtestada vaid siis, kui see tugineb sättel, mis oli jõus maksu põhjustava asjaolu toimumishetkel.

([10]) Näiteks vastuses komisjoni 7. mai 1996. aasta kirjale (D/50485), edastasid Rootsi ametivõimud energiamaksu seaduse tervikteksti, milles on selgelt välja toodud, et töötleva tööstuse sektor on elektrimaksust täielikult vabastatud. Teisalt olid lühidad kirjeldused meetmetest lisatud Rootsi ametivõimude 15. aprillil 1998 ja 31. mail 1999 komisjonile saadetud kirjadele.

(31) Võttes arvesse, et Rootsi energiamaksustamise seadus ei sisalda sätet, mille kohaselt peaks töötleva tööstuse ettevõtted elektrimaksu maksma, viiks selle seaduse muudatus tagasiulatuvale maksustamisele, mis oleks vastuolus Rootsi põhiseadusega.

V. HINNANG ABILE

Referentsperiood

(32) Oma otsuses algatada asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus leidis komisjon, et kõnealune meede kujutab endast Rootsi liitumise hetkest Euroopa Liiduga ja kuni 1. jaanuarini 2002 olemasolevat abi määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti i tähenduses. Rootsi nõustus sõnaselgelt komisjoni pakutud meetmetega, mille kohaselt kõik olemasolevad keskkonnakaitse abikavad oleks tulnud kohandada suunistele (punkt 77). Komisjon tuvastas, et käesoleval juhul seda ei tehtud. Seetõttu paluti Rootsil esitada kogu informatsioon, mis võib vajalik olla ajavahemiku 1. jaanuarist 2002 kuni 31. detsembrini 2005 uurimiseks.

(33) Rootsi valitsuse 9. juuli 2003. aasta kirjas esitatud märkused katavad selgelt komisjoni märgitud perioodi. Rootsi valitsus teostas oma kaitseõigust kogu kõnealuse perioodi puhul.

(34) Kolmandatel pooltel oli sama ajavahemiku jooksul võimalus esitada oma märkused abikava kohaldamise kohta. Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon esitas oma märkused energiamaksust vabastamise kohta 29. septembri 2003. aasta kirjas. Seega on järgitud kolmandate poolte õigust oma märkuste esitamiseks.

(35) Seadusega, millega muudetakse energiamaksustamise seadust (1994:1776), ([11]) viiakse sisse uus elektri maksustamise süsteem. See seadus pidi jõustuma 1. juulil 2004 ning sellest teavitati komisjoni 1. aprilli 2004. aasta kirjas. ([12]) Seega võtab komisjon selle meetme kohta vastu eraldi otsuse.

(36) Järelikult puudutab ühisturuga vastavuse uurimine ajavahemikku 1. jaanuarist 2002 kuni hetkeni, millal praegune süsteem enam ei kehti.

([11]) Rootsi seaduste kogumik (SFS) 2003:810.

([12]) N 156/04 – Rootsi – "Töötleva tööstuse sektorile kohaldatav energiamaks" (ELTs seni avaldamata).

Abi olemasolu

(37) Et meedet saaks käsitleda riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, peavad täidetud olema neli tingimust. Meede peab soodustama teatud ettevõtjaid, peab olema valikuline, peab olema rahastatud riigi ressurssidest ja peab mõjutama liikmesriikide vahelist kaubandust.

(38) Uurides küsimust, kas meede annab abisaajatele eelise, peab komisjon võrdlema faktiliselt ja juriidiliselt võrreldavates olukordades olevaid ettevõtteid. ([13]) Järelikult ei saa komisjon hinnata Rootsi töötleva tööstuse olukorda võrreldes teiste Euroopa riikide töötleva tööstuse olukorraga, vaid peab hindama Rootsi töötleva tööstuse sektori ettevõtete eeliseid võrreldes teiste Rootsi ettevõtetega. Selles suhtes annab asjaolu, et meede vabastab töötleva tööstuse sektori ettevõtted kulust, mida need muidu peaksid kandma, neile ettevõtetele eelise võrreldes teiste Rootsi tööstussektoritega. Kohaldades maksuvabastust ainult teatavatele ettevõtetele, annab meede neile eelise teiste ettevõtete ees, mis võib viia konkurentsi kahjustamiseni.

(39) Maksuvabastus piirdub Rootsi töötleva tööstuse ettevõtetega (NACE Rev. 1, jaod C ja D). Euroopa Ühenduste Kohus leidis, ([14]) et "ei kasusaavate ettevõtete suur arv ega sektorite, kuhu need ettevõtted kuuluvad, mitmekesisus või tähtsus ei võimalda käsitleda riigi algatust üldise majanduspoliitilise meetmena". Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon kinnitab, et otsustes N 255/1996 ja NN 72/A/2000 tunnistas Euroopa Komisjon Rootsi süsinikdioksiidimaksu süsteemi üldmeetmeks. See väide ei ole õige. Esimeses otsuses käsitletakse CO_2 maksusüsteemi ühisturuga kokkusobiva riigiabina. Teine otsus on seotud sama süsteemi pikendamisega, mida kiideti heaks samade sätete alusel. Erinevalt sellest on komisjoni pideva praktika ([15]) jooksul, mida kinnitab Euroopa Kohtu praktika, ([16]) käsitletud suurte energiatarbijate või kindla majandussektori maksusoodustusi valikulise meetmena. Komisjon leiab seega, et kõnealune maksuvabastus kujutab endast valikulist meedet.

([13]) Vt näiteks otsust juhtumi C-143/99, Adria-Wien Pipeline kohta (joonealune märkus 9).

([14]) Kohtuasi C-143/99, Adria-Wien Pipeline, punkt 48 (joonealune märkus 9).

([15]) Komisjoni 3. aprilli 2002. aasta otsus 2002/676/EÜ, ESTÜ Ühendkuningriigi kliimamuutuste maksu kohta (EÜT L 229, 27.8.2002, lk 15); abi N 449/01 – Saksamaa – "Maksureform keskkonnakaitse soodustuseks pärast 31. märtsi 2002" (EÜT C 137, 8.6.2002, lk 24); abi N 74/A/02 – Soome – "Abi suure energiatarbimisega ettevõtetele" (ELT C 104, 30.4.2003, lk 9) ja abi C 33/03 (ex NN 34/03) – Austria – "Energiamaksu hüvitamine aastatel 2002 ja 2003" (ELTs seni avaldamata).

([16]) Kohtuasi C-143/99, Adria-Wien Pipeline (joonealune märkus 9).

(40) Komisjoni hinnangul ei ole meetme valikulisus süsteemi loogika poolt õigustatud, võttes arvesse, et see ei ühildu maksu sisemise loogikaga. Hoopis vastupidi, maksusoodustus eristub selgelt üldstruktuurist ja maksu toimimismehhanismist. Maksu eesmärk on õhutada ettevõtteid võtma meetmeid, mis võimaldaks energiasäästu. Isegi kui kõnealused ettevõtted rakendavad juba olulisi meetmeid oma energiatarbimise vähendamiseks, et vähendada kulutusi, on energiamaksul siiski täiendav positiivne mõju. Energiatarbimine sõltub üldiselt tehnoloogiast ning seda saab kindlaks määrata vaid lühiajaliselt. Pikemas perspektiivis on üldiselt võimalik tõsta efektiivsust teisiti, eelkõige tänu tehnoloogilisele progressile ja innovatsioonile. Selles suhtes ei vasta süsteemi loogikale tööstleva tööstuse sektori ettevõtete vabastamine energiamaksust, sest määratluselt on nad ise samuti saastajad, võttes arvesse, et energiatarbimisest tekkinud keskkonnakahju on ühesugune hoolimata sellest, millise majandussektoriga on tegemist.

(41) Meede on riigi vastutusalas ja seda rahastatakse riigi ressurssidest, kuna viimane on nõustunud maksutulude vähenemisega. Komisjon ei jaga Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni seisukohta, et maksutulud ei vähenenud, kuna kasvasid tegelikult makstavad elektri ja süsinikdioksiidimaksud. Vastupidi, maksumäära suurendamine toob maksuvabastuse puhul kaasa veelgi suurema kahju.

(42) Vähemalt mõned kasusaajad tegutsevad sektorites, kus toimub kaubavahetus liikmesriikidega. Seega võib meede mõjutada kaubandust ja kahjustada konkurentsi.

(43) Kokkuvõttes leiab komisjon, et meetme näol on tegemist riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Abi kokkusobivus ühisturuga

(44) Komisjon kinnitab oma seisukohta, mille kohaselt elektrimaksu ei saa hinnata koos süsinikdioksiidimaksuga, ning seda kahel põhjusel, nagu on märgitud asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse algatamise otsuses. Esiteks, süsinikdioksiidimaksu ei kohaldata elektritarbimisele. Teiseks, kuna 9 % Rootsi elektrienergiast on toodetud tuuma- ja hüdroelektrijaamades, ei ole elektrimaksul CO_2 väljalaske osas samasugust mõju kui süsinikdioksiidimaksul. Järelikult tuleb elektrimaksu hinnata eraldi.

(45) Kuni 2001. aasta 31. detsembrini kujutas abikava endast olemasolevat abi määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti i tähenduses. Kuid vastavalt suuniste punktile 77 ja kuna Rootsi nõustus vajalike meetmetega, oleks tulnud kõik olemasolevad keskkonnakaitset soodustavad riigiabid viia suunistega vastavusse enne 1. jaanuari 2002.

(46) Rootsi valitsus rõhutab, et suunistega kokkusobiva uue energiamaksukava kohaldamiseks on vajalik mõistlik tähtaeg. Esiteks, kaks ja pool aastat on jäänud abikavade suuniste vastuvõtmise tähtaja ja energiamaksu ülevaadatud süsteemi jõustumise vahele. Kuigi komisjon tunnistab, et energia maksustamine on oma olemuselt keeruline küsimus, leiab ta, et kahe ja poole aastane ajavahemik on ebanormaalselt pikk. Teiseks ei ole Rootsi valitsus, erinevalt Prantsusmaast ja Saksamaast, kasutanud võimalust pikendada suuniste rakendamise tähtaega teatavate meetmete puhul. ([17]) Vastupidi, 16. märtsi 2001. aasta kirjas nõustus Rootsi valitsus komisjoni poolt väljapakutud vajalike meetmetega. Kui Rootsi valitsusel oli raskusi abikava muutmisega enne määratud tähtaega, oleks ta võinud nõustuda väljapakutud vajalike meetmetega, v.a nende kohaldamisega kõnealusele kavale.

(47) Järelikult hindas komisjon abi kokkusobivust suunistega. Oma otsuses algatada asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus leidis komisjon, et ükski teine EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erand ei ole kohaldatav. Seda järeldust oleks pidanud kinnitama pärast artikli 88 lõike 2 kohase menetluse lõppu. Selle menetluse kestel ei pakutud välja ühtegi uut elementi, mis oles võinud hajutada kahtlusi, mida komisjon väljendas oma otsuses algatada ametlik uurimismenetlus. Seega on komisjoni järeldused järgmised.

(48) Suuniste punktis 51.2 on sätestatud, et punkti 51.1 sätteid võib kohaldada juhul, kui maksul on keskkonnakaitsele märgatav positiivne mõju ja kui erand on muutunud vajalikuks majandustingimuste olulise muutuste tõttu, mis seavad ettevõtjad eriti raskesse konkurentsiolukorda. Energiamaksu eesmärk on õhutada ettevõtteid energiasäästmisele ja energiatootlikkuse suurendamisele. Rootsi praegune energiamaksustamise süsteem on püsinud muutmatuna alates 1993. aastast. Selles suhtes on käesoleva meetme puhul tegemist vabastamisega olemasolevast maksust, mille kohta tehti otsus maksu vastuvõtmisel. Järelikult puudutab meede suuniste punkti 51.2, mis viitab punkti 51.1 sobivuskriteeriumidele.

([17]) EÜT C 34, 7.2.2002, lk 13.

(49) Ajavahemikul 1. jaanuarist 2002 kuni 31. detsembrini 2003 on kohaldatav suuniste punkti 51.1 alapunkti b teine taane, võttes arvesse, et maksusoodustus puudutab siseriiklikku maksu, mis on vastu võetud ühenduse maksu puudumisel. Vastavalt sellele sättele peavad maksusoodustusest kasusaavad ettevõtted siiski maksma olulise osa siseriiklikust maksust, kuna eesmärk on säilitada nende ettevõtete motivatsioon oma keskkonnatulemuste parandamiseks. Nii tuleb välja punkti 51.1 alapunkti b teise taande sõnastusest, mille kohaselt harmoneeritud maksuvähendus on lubatud juhul, kui ettevõtja poolt tegelikult makstav summa jääb pärast vähendust suuremaks kui ühenduse alammäär "tasemele, mis ergutab ettevõtjaid keskkonnakaitset parandama". Praegune maksusoodustus toob kaasa töötleva tööstuse tootmisprotsessis kasutatavale elektrile nullmaksumäära. Komisjon võib seega teha järelduse, et ettevõtted ei ole maksnud olulist osa siseriiklikust maksust. Järelikult ei saa meedet praegusel kujul lugeda ajavahemikus 1. jaanuarist 2002 kuni 31. detsembrini 2003 suunistega kokkusobivaks. Kuna ka teiste elementide abil ei saa kokkusobivust tõestada, ei ole meede ühisturuga kokkusobiv.

(50) Nagu märgitud põhjenduses 18, jõustus direktiiv 2003/96/EÜ 1. jaanuaril 2004. See direktiiv võtab sõnaselgelt arvesse keskkonnakaitse eesmärki (eelkõige põhjendused 3, 6, 7 ja 12). Komisjon leiab seega, et direktiivis 2003/96/EÜ kindlaks määratud alammäärade järgimine kujutab ettevõtete jaoks motivatsiooni keskkonnakaitse parandamiseks. See on põhjus, miks komisjon võib nõustuda, et miinimummäärade järgimine on võrdne olulise osa riiklike maksude maksmisega suuniste punkti 51.1, alapunkti b teise taande tähenduses. Järelikult võib Rootsi meetme ajavahemikus 1. jaanuarist 2002 kuni 31. detsembrini 2003 ühisturuga kokkusobivaks lugeda vaid tingimusel, et kasusaajad peavad tasuma direktiiviga 2003/96/EÜ kindlaksmääratud maksu miinimummäära. Kokkusobimatu abi vastab summale, mis saadakse direktiiviga 2003/96/EÜ kindlaksmääratud maksu miinimummäära rakendamisel.

(51) Ajavahemikuks 1. jaanuarist 2004 kuni hetkeni, millal praegune süsteem enam ei kehti, ühtlustatakse kõnealune maks direktiiviga 2003/96/EÜ. Järelikult on kohaldatav suuniste punkti 51.1 alapunkti b teine taane. Selle sätte kohaselt võib maksu vähendada juhul, kui kasusaajate poolt tegelikult makstav summa jääb pärast vähendust suuremaks kui ühenduse alammäär. Vastavalt direktiivi 2003/96/EÜ artiklile 10 on minimaalne maksumäär ärieesmärkidel kasutatavale elektrienergiale 0,5 eurot/MWh. Järelikult ei ole käesoleval juhul kindlaksmääratud miinimummäära järgitud. Vastavalt sama direktiivi artikli 17 lõigetele 2 ja 4 on maksumäära kuni nullini langetamine lubatud energiamahukate tarbijate puhul, kes vastavalt lepingutele või samaväärsetele kokkulepetele kohustuvad rakendama meetmeid, mis on mõeldud keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks või energiatõhususe parandamiseks, mille toime laias laastus samaväärne, mis oleks saavutatud ühenduse tavalisi alammäärasid järgides. Käesoleval juhul ei ole tingimused nullmaksumäära kehtestamiseks täidetud. Järelikult ka ajavahemikus alates 1. jaanuarist 2004 võib Rootsi meedet ühisturuga kokkusobivaks lugeda vaid tingimusel, et kasusaajad peavad tasuma direktiiviga 2003/96/EÜ kindlaksmääratud maksu miinimummäära.

(52) Järelikult järeldab komisjon, et ka ajavahemikul 1. jaanuarist 2002 kuni hetkeni, millal maksuvabastust selle praegusel kujul enam ei kohaldata, ei ole meede kooskõlas ei suuniste ega direktiiviga 2003/96/EÜ. Kokkusobimatu abi vastab summale, mis saadakse direktiiviga 2003/96/EÜ kindlaksmääratud maksu miinimummäära rakendamisel.

Ühisturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmine

(53) Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõike 1 kohaselt tuleb ebaseaduslikult osutatud abi, kui see on ühisturuga kokkusobimatu, kasusaajalt tagasi nõuda. Abi tagasinõudmine peab võimaldama võimaluste piires taastada enne abi andmist valitsenud konkurentsiolukorra. Asjaolu, et abi on määratud kooskõlas siseriikliku õigusega – nagu see üldjuhul on – ei mõjuta mingil moel tagasinõudmist, võttes arvesse, et ühenduse õigus on siseriikliku õiguse suhtes ülimuslik.

(54) Siiski on määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõikes 1 sätestatud, et "komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega". Vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale ([18]) ja komisjoni otsustustavadele on abi tagasinõudmine vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, kui abisaaja komisjoni meetmete tagajärjel leiab õiguspäraselt, et abi anti kooskõlas ühenduse õigusega.

([18]) 24. novembri 1987. aasta kohtuasi 223/85 Rijn-Schelde-Verolme (RSV) Machinefabrieken en Scheepswerven *v* Euroopa komisjon, EKL 1987, lk 4617.

(55) Liikmesriigid peavad jälgima, et siseriiklikud meetmed oleks riigiabi valdkonnas ühenduse reeglitega kooskõlas, et takistada konkurentsi kahjustamist; lisaks peavad nad teatama kõigist riigiabidest komisjonile vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikele 3 ja hoiduma meetme rakendamisest enne selle läbivaatamist. Põhimõtteliselt ei saa ettevõtted ebaseaduslike riigiabide puhul toetuda õiguspärasele ootusele. Kui ettevõtted võiksid toetuda siseriiklikule õigusele, isegi kui see on vastu võetud heauskselt, kuid ei ole kooskõlas ühenduse reeglitega riigiabide valdkonnas ning mis seega kahjustab konkurentsi, ei oleks võimalik saavutada riigiabide ühendusepoolse kontrolli eesmärki.

(56) Kohtuasja 265/85 Van den Bergh en Jurgens BV *v* komisjon ([19]) puhul leidis Euroopa Ühenduste Kohus, et "[…] võimalus toetuda õiguspärase ootuse kaitsele on avatud kõigile ettevõtjatele, kelle juhatuses on mõni institutsioon sellised põhjendatud lootused tekitanud. Lisaks, kui ettenägelik ja teadlik ettevõtja võib ette näha tema huvisid mõjutava ühenduse meetme vastuvõtmist, ei oskaks ta välja tuua sellise meetme vastuvõtmise kasulikkust."

(57) Rootsi valitsus rõhutab, et abi ei tuleks tagasi nõuda, kuna komisjon ei järginud oma kohustusi, mis tulenevad määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 17 lõikest 2. Et kohandada olemasolevaid abisid uute suunistega, tegi komisjon liikmesriikidele ettepaneku muuta nende olemasolevaid keskkonnakaitse abikavasid, et viia need suunistega vastavusse hiljemalt 1. jaanuariks 2002. Kohtupraktika ([20]) kinnitas, et selline ühenduse suunistes esitatud ettepanek on osa regulaarsest ja tavapärasest koostööst, mille raames komisjon vaatab koos liikmesriikidega pidevalt läbi olemasolevaid abikavu ja pakub neile välja vajalikke meetmeid. Kokkulepe komisjoni ja iga liikmesriigi vahel kõigi olemasolevate abikavade täieliku nimekirja kohta oleks ebapraktiline ning seega on mõistlik jätta kavade kohandamise kohustus liikmesriikidele. See on seda enam õigustatud, et liikmesriigid osalevad uute suuniste väljatöötamises ja on juba enne nende jõustumist täiesti teadlikud nende mõjust olemasolevatele abikavadele. Käesoleval juhul kinnitavad Rootsi ametivõimud, et Rootsi teavitas komisjoni abikavast, näiteks edastades komisjonile Rootsi energiamaksustamise seaduse täieliku teksti. Komisjon leiab, et antud informatsiooni edastati ja kasutati teistes kontekstides ning et selle edastamine ei saa mingil juhul asendada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud ametlikku teavitamist.

(58) Rootsi Ettevõtete Konföderatsioon kinnitab, et abi kujutab endast olemasolevat abi ning et selle tagasivõtmist ei saa seega nõuda. Komisjoni hinnangul saab meedet lugeda olemasolevaks abiks vaid kuni 31. detsembrini 2001. Alates 1. jaanuarist 2002 on tegemist uue abiga, kuna see oleks tulnud viia suunistega kooskõlla. Järelikult ei saa komisjon toetada Rootsi Ettevõtete Konföderatsiooni esitatud väidet.

(59) Niisiis leiab komisjon, et Rootsi argumendid ei võimalda õigustada otsust abi tagasinõudmiseta. Siiski tuleneb Euroopa Kohtu kohtupraktikast, et komisjon peab oma algatusel võtma arvesse erakorralisi olusid, mis õigustavad, vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõikele 1 loobumist ebaseaduslikult antud abide tagasinõudmise korraldusest, kui see tagasinõudmine on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, nagu kasusaajate õiguspärase ootuse järgimine.

(60) Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 19 kohaselt peavad liikmesriigid kohaldama vaid neid vajalikke meetmeid, millega nad on nõustunud. Seda põhimõtet on kinnitanud ka kohtupraktika. ([21]) Meetme staatus muutus olemasolevast abist uueks abiks, sest Rootsi valitsus nõustus suunistes väljapakutud vajalike meetmetega.

(61) Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 26 lõike 1 alusel on mõeldav, et asjaolu, et komisjon ei avaldanud Rootsi valitsuse nõustumist suunistega, võis viia mõned kasusaajad heausksele arvamusele, et kõnealune riiklik meede on endiselt käsitletav olemasoleva abina. Artikkel 26 sätestab, et komisjon peab avaldama "vastavalt […] artiklile 18 koostoimes artikli 19 lõikega 1 tehtud otsuste kokkuvõtted". Vastavalt nimetatud määruse artiklile 18,

([19]) 11. märtsi 1987. aasta kohtuasi 265/85, Van den Bergh en Jurgens BV ja Van Dijk Food Products (Lopik) BV *v* Euroopa komisjon, EKL 1987, lk 1155, eriti punkt 44.

([20]) 18. juuni 2002. aasta kohtuasi C-242/00, Saksamaa *v* Euroopa komisjon, EKL 2002, lk I-5603, eriti punkt 28.

([21]) Kohtuasi C-242/00, Saksamaa *v* komisjon (joonealune märkus 20), 15. oktoobri 1996. aasta kohtuasi C-311/94, IJssel-Vliet Combinatie BV *v* Minister van Economische Zaken, EKL 1996, lk I-5023, eriti punktid 36 ja 37, 5. oktoobri 2000. aasta kohtuasi C-288/96, Saksamaa *v* komisjon, EKL 2000, lk I-8237, eriti punktid 62–65.

"kui komisjon leiab […], et olemasolev abikava ei sobi või enam ei sobi ühisturuga kokku, siis esitab ta soovituse, milles pakub kõnealusele liikmesriigile asjakohaseid meetmeid". Määruse artikli 19 lõikes 1 on sätestatud, et kui kõnealune liikmesriik kiidab pakutud meetmed heaks ja teatab sellest komisjonile, siis komisjon protokollib selle teabe ja teatab sellest liikmesriigile.

(62) Komisjon ei avaldanud iga liikmesriigi nõustumist suuniste ellurakendamiseks väljapakutud vajalike meetmete kohta. Niisiis on komisjonil raske tõestada, et kasusaajaid teavitati korrektselt Rootsi valitsuse nõustumisest ja sellest tulenevast abi staatuse muutumisest. Siiski pidi komisjoni otsuse asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse algatamisest avaldamiskuupäevaks olema kasusaajatele selge, et meetme näol ei ole enam tegemist olemasoleva abiga ning et see võib olla suunistega kokkusobimatu. Nimetatud avaldamine toimus 9. augustil 2003.

(63) Võttes arvesse kõiki neid põhjendusi, teeb komisjon järelduse, et käesoleval juhul oleks enne uurimismenetluse algatamise otsuse avaldamiskuupäeva antud abide tagasinõudmine vastuolus õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega. Järelikult, otsustab komisjon vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklile 14 mitte nõuda abide tagasivõtmist seoses ajavahemikuga 1. jaanuarist 2002 kuni 8. augustini 2003.

(64) Seevastu alates 9. augustist 2003 vastavalt abikavale antud abid tuleb tagastada.

VI. **KOKKUVÕTE**

(65) Komisjon märgib, et alates 1. jaanuarist 2002 on Rootsi muutmata kujul hoidnud ebaseaduslikult jõus seadust (1994:1776) energiamaksu kohta, rikkudes oma nõusolekut komisjoni pakutud vajalike meetmetega ja EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikest 3 tulenevat kohustust.

(66) Abikava näol on tegemist riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(67) Abi on alates 1. jaanuarist 2002 kokkusobimatu suunistega ja eriti selle punkti 51.1 punktiga b ning kõigi teiste EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetes 2 ja 3 sätestatud eranditega. Et abikava kokkusobivuse tõestamiseks ei saa tuua välja ühtegi teist põhjust, on see ühisturuga kokkusobimatu.

(68) Vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõikele 1 tuleb ebaseaduslikult antud abi tagasi nõuda. Käesoleval juhul algab tagasinõudmise periood kuupäevaga, mil avaldati komisjoni otsus asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetluse algatamise kohta ja lõpeb uue energiamaksustamise režiimi jõustumiskuupäevaga, st ajavahemikus 9. august 2003 – 30. juuni 2004 antud abi tuleb tagasi nõuda.

(69) Käesolev otsus on tehtud kõnealuse abikava kohta ning see tuleb kohe ellu viia, eelkõige kõigi selle abikava raames antud individuaalsete abide tagasinõudmise suhtes. Komisjon märgib ka, et abikavade kohta tehtud otsus ei välista, et mõnda individuaalset abi võib lugeda osaliselt või täielikult ühisturuga kokkusobivaks, sõltuvalt selle omadustest (näiteks *de minimis* reeglite põhjal, komisjoni hilisema otsuse raames või vastavalt maksusoodustuse määrustele),

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Alates 1. jaanuarist 2002 Rootsi energiamaksustamise seaduse (1994:1776) alusel antud maksuvabastus on riigiabi kava, mida Rootsi on ebaseaduslikult rakendanud, rikkudes EÜ asutamislepingu artikli 88 lõiget 3. Kõnealune abi on ühisturuga kokkusobimatu, kuna abisaajad ei pea maksma nõukogu direktiivis 2003/96/EÜ kehtestatud maksu miinimummäära. Et abikava kokkusobivuse tõestamiseks ei saa tuua välja ühtegi teist põhjust, tuleb need abid lugeda ühisturuga kokkusobimatuks.

Artikkel 2

Rootsi tühistab artiklis 1 osutatud abikava, kui sellest tekib jätkuvalt õiguslikke tagajärgi.

Artikkel 3

1. Rootsi võtab kõik vajalikud meetmed, et abisaajatelt artiklis 1 osutatud abi tagasi saada.

2. Rootsi lõpetab abimeetmed ja tühistab kõik veel maksmata abi alates käesoleva otsuse jõustumiskuupäevast.

3. Tagasivõtmine toimub viivitamatult vastavalt siseriikliku õiguse menetlusnormidele tingimusel, et need võimaldavad käesoleva otsuse viivitamatut ja tegelikku täitmist.

4. Tagasinõutavad summad sisaldavad intresse alates kuupäevast, kui abi anti abisaaja käsutusse kuni selle tagasisaamise kuupäevani.

5. Intressid arvutatakse vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ([22]) artiklitele 9–11.

Artikkel 4

Kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatamise kuupäevast teavitab Rootsi komisjoni otsuse täitmiseks kavandatud ja juba vastuvõetud meetmetest. Teave edastatakse kasutades lisas toodud teabelehte.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Rootsi Kuningriigile.

Brüssel, 30. juuni 2004

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Mario MONTI

([22]) ELT L 140, 30.4.2004, lk 1.

LISA

Teabeleht komisjoni otsuse 2005/468/EÜ täitmise kohta

1. **Abisaajate koguarv ja tagastatava abi kogusumma**

1.1. Märkige täpselt ära, kuidas arvutatakse tagastatava abi summa abisaajate lõikes

— Põhisumma

— Intressid

1.2. Märkige abikava kohaselt ebaseaduslikult antud abi kogusumma, mis tuleb tagasi saada (abi brutoekvivalendid, hinnad …)

1.3. Märkige abisaajate koguarv, kellelt tuleb tagasi saada kõnealuse abikava kohaselt ebaseaduslikult antud abi.

2. **Abi tagasinõudmiseks kavandatud ja juba vastuvõetud meetmed**

2.1. Märkige üksikasjalikult, millised meetmed on kavandatud ja millised on juba võetud abi viivitamatuks ja tõhusaks tagasisaamiseks. Märkige vajadusel ka kavandatud/juba vastu võetud meetmete juriidiline alus.

2.2. Mis tähtajaks abi tagastamine viiakse lõpule?

3. **Teave erinevate abisaajate kohta**

Lisatud tabelisse märkige andmed iga abisaaja kohta, kellelt tuleb tagasi saada kõnealuse abikava kohaselt ebaseaduslikult antud abi.

Abisaaja isik	Ebaseaduslikult antud abi summa (*) Vääring:	Tagasimakse summa (**) Vääring:

(*) Kasusaaja käsutusse antud abisumma (abi brutoekvivalendina; hind …)
(**) Tagasimakstud kogusummad (koos intressidega)